

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-10-18
Besvaras senast
2023-10-25 kl. 12.00

Till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:133 CSN för gymnasiestudier på folkhögskolor

Folkhögskolor erbjuder personer som har fyllt 18 år vuxenutbildning som ett led vidare till arbete, högre studier och personlig utveckling. Folkhögskolor erbjuder bland annat möjligheten att klara en gymnasieutbildning. Deras metodik ger goda resultat för många som annars haft svårt att klara gymnasiet som det är upplagt i dag. För många unga vuxna är det till och med så att de aldrig hade fått gymnasieskolans grundläggande kunskaper om det inte vore för folkhögskolornas pedagogik och metodik.

Som samhälle borde vi självklart arbeta för att gymnasieskolan i större utsträckning – för de ungdomar som behöver det – ska inspireras av folkhögskolornas tillvägagångssätt, så att fler ungdomar får möjlighet att klara gymnasiet redan på – just det – gymnasiet. Utan den stora smärta och utanförskap det ofta innebär för de ungdomar, och deras familjer, som upptäcker att gymnasieskolan helt enkelt inte fungerar för dem.

Det är en angelägen uppgift att se till att gymnasiet anpassas så att alla elever får möjlighet att tillgodogöra sig de kunskaper som en gymnasieutbildning innebär. Olika elever behöver helt enkelt olika typer av bemötande och pedagogik för att tillgodogöra sig kunskap. Samhället torde ha mycket att vinna på att utbildningssystemet lär av folkhögskolorna.

Eftersom skolformen gymnasieskolan i alla fall inte i dag är anpassad för alla elever är det angeläget att samhället tar sitt ansvar och möjliggör så att en gymnasieexamen i stället kan tas via till exempel folkhögskolorna. I dag är det svårt. Ett av problemen dessa ungdomar stöter på är åldersreglerna för studiemedel via CSN. När du läser på grundskole- eller gymnasienivå på folkhögskola kan du ansöka om studiemedel först från och med hösten det år du fyller 20. Innan dess kan du få studiehjälp, som är ett annat bidrag. Det har en betydligt lägre nivå än studiemedel och täcker inte de kostnader det ofta innebär att gå på folkhögskola, än mindre om du bor långt från folkhögskolan och därför behöver bo på internat.

På Högalids folkhögskola i Kalmar kommun träffade jag nyligen deltagare som vittnade om betydelsen av folkhögskolan för deras utbildning och chanser på arbetsmarknaden och i samhället. En ung kvinna sa att utan folkhögskolan hade hon aldrig klarat gymnasiet. Det hade hon nu, och hon hade fortsatt på en av folkhögskolans andra utbildningar. En annan deltagare, en ung man, berättade

att han – på grund av CSN:s regler – inte haft möjlighet att gå där om hans familj inte hade betalat för honom. Han tyckte att systemet var orättvist eftersom det innebar att andra unga inte har samma möjligheter som han. Hans studiekamrater höll med honom. Det gör jag också, och jag vill jämföra med hur vi i Sverige har gjort med studier på universitet och högskola. Där har vi bestämt att föräldrarnas plånbok inte ska få avgöra om du kan utbilda dig eller ej. Detsamma borde gälla för folkhögskolor, än mer i ljuset av att de ju möjliggör för ungdomar att klara gymnasiet, när gymnasieskolan inte tidigare har möjliggjort det.

Skolledarna på Högalids folkhögskola har berättat att de denna hösttermin haft fyra deltagare i åldern 18–20 år som börjat studera hos dem och sedan behövt lämna sina studieplatser av ekonomiska skäl. De hade helt enkelt inte råd att studera.

Flera unga vuxna måste alltså vänta tills det år de fyller 20 för att kunna gå på folkhögskola.

Dagens system slår mot unga vuxna som vill skaffa sig en gymnasieexamen, som ofta är helt avgörande för att du ska kunna få jobb och komma i egen försörjning. Det synes orimligt att unga vuxna tvingas avstå studieplatser på en folkhögskola på grund av att de och deras familjer inte har råd att betala. I stället hänvisas de till att vänta tills de blir 20 år. Det är ett hårt slag mot dessa unga vuxna. Denna komponent i dagens system framstår dessutom som ineffektiv ur ett samhällsperspektiv. Det rimliga vore att unga vuxna får möjlighet att studera, för att bli redo att ta jobben som finns och bli självförsörjande och nå den frihet det innebär för alla människor.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga utbildningsminister Mats Persson.

Avser ministern och regeringen att vidta några åtgärder för att CSN:s studiestöd ska kunna ges för deltagare på folkhögskolor redan från det år man fyller 18, i stället för som i dag det år man fyller 20, och i så fall vilka?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck